

สารบัญ

บทคัดย่อ	(2)
ABSTRACT	(4)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(14)
สารบัญภาพ	(15)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	8
1.3 สมมติฐานการวิจัย	8
1.4 ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย	8
1.4.1 ขอบเขตการวิจัย.....	9
1.4.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	9
1.4.1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา.....	9
1.4.2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	11
1.6 นิยามศัพท์/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	14
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	15
บทที่ 2 ปัญหาของการชมแข่งรังแกเด็ก แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการชมแข่งรังแก	16
2.1 ปัญหาของการชมแข่งรังแกในเด็ก.....	16
2.1.1 สถานการณ์การชมแข่งรังแก.....	16
2.1.1.1 สถานการณ์ทั่วไปของการชมแข่งรังแก	17
2.1.1.2 สถานการณ์การชมแข่งรังแกทางไซเบอร์	20

2.1.2	ความหมายของการชมเหงริงแก	21
2.1.3	สาเหตุของการชมเหงริงแก	24
2.1.4	รูปแบบการชมเหงริงแก	25
2.1.5	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการชมเหงริงแก	28
2.1.6	ผลกระทบของการชมเหงริงแก	29
2.1.7	แนวทางการแก้ไขปัญหาการชมเหงริงแกในโรงเรียนโดยการใช้มาตรการของ สถานศึกษา.....	30
2.2	แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการชมเหงริงแก.....	38
2.2.1	แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรังแกทางไซเบอร์.....	38
2.2.1.1	ความหมาย	38
2.2.1.2	ประเภทของพฤติกรรมกรังแกทางไซเบอร์	44
2.2.1.3	สาเหตุของพฤติกรรมกรังแกทางไซเบอร์	47
2.2.1.4	เด็กกับการชมเหงริงแกทางไซเบอร์.....	48
2.2.2	แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการใช้สื่อออนไลน์ของเด็ก และ เยาวชน.....	49
2.2.2.1	หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	49
2.2.2.2	การใช้สื่อออนไลน์ของเด็ก และเยาวชน	52
2.2.3	ทฤษฎีทุนทางสังคม	54
2.2.3.1	หลักการของทฤษฎีทุนทางสังคม.....	54
2.2.3.2	วิเคราะห์ทฤษฎีทุนทางสังคมกับการชมเหงริงแก	56
2.2.4	ทฤษฎีการควบคุมตนเองต่ำ.....	58
2.2.4.1	หลักการของทฤษฎีการควบคุมตนเองต่ำ.....	58
2.2.4.2	วิเคราะห์ทฤษฎีการควบคุมตนเองต่ำกับการชมเหงริงแก	60
2.2.5	ทฤษฎีสภาวะความกดดันทั่วไป.....	61
2.2.5.1	หลักการของทฤษฎีสภาวะความกดดันทั่วไป	61
2.2.5.2	วิเคราะห์ทฤษฎีสภาวะความกดดันทั่วไปกับการชมเหงริงแก.....	62
2.2.6	ทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคม	63

2.2.6.1	หลักการของทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคม	63
2.2.6.2	วิเคราะห์ทฤษฎีปฏิกิริยาของสังคมกับการลงโทษเด็กจากการกระทำข่มเหง รังแก	65
2.2.7	ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	66
2.2.7.1	หลักการของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู	66
2.2.7.2	วิเคราะห์ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูกับการลงโทษเด็กจากการกระทำ ข่มเหงรังแก	70
2.2.8	ทฤษฎีสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา	70
2.2.8.1	หลักการของทฤษฎีสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา.....	70
2.2.8.2	วิเคราะห์ทฤษฎีสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับการคุ้มครองเด็กจากการข่ม เหงรังแก.....	72
2.2.9	ทฤษฎีความผูกพันทางสังคม	73
2.2.9.1	หลักการของทฤษฎีความผูกพันทางสังคม	73
2.2.9.2	วิเคราะห์ทฤษฎีความผูกพันทางสังคมกับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหง รังแก	74
2.2.10	หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก.....	75
2.2.10.1	หลักการของหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก	75
2.2.10.2	วิเคราะห์ หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กกับการคุ้มครองเด็กจากการ ข่ม เหงรังแก.....	76
บทที่ 3	กฎหมายไทย และข้อจำกัดในการปกป้องเด็กจากการถูกข่มเหงรังแก.....	79
3.1	พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	79
3.1.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546.....	79
3.1.2	วิเคราะห์ข้อจำกัดของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กับการคุ้มครอง เด็กจากการข่มเหงรังแก	85
3.2	ประมวลกฎหมายอาญา	87
3.2.1	สาระสำคัญของความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ	88
3.2.2	สาระสำคัญของความผิดเกี่ยวกับการอนาจาร.....	90

3.2.3	สาระสำคัญของความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท และการดูหมิ่น.....	92
3.2.3.1	ความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท	92
3.2.3.2	ความผิดเกี่ยวกับการดูหมิ่น	94
3.2.4	สาระสำคัญของความผิดลหุโทษในการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ	96
3.2.5	สาระสำคัญของความผิดลหุโทษในการทำให้เกิดความกลัว หรือความตกใจโดยขู่เช็ญ	97
3.2.6	วิเคราะห์ข้อจำกัดของประมวลกฎหมายอาญา กับการคุ้มครอง เด็กจากการข่มเหงรังแก	97
3.2.6.1	ความผิดเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจ	98
3.2.6.2	ความผิดเกี่ยวกับการอนาจาร.....	98
3.2.6.3	ความผิดเกี่ยวกับการหมิ่นประมาท และการดูหมิ่น	99
3.2.6.4	ความผิดลหุโทษในการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ.....	101
3.2.6.5	ความผิดลหุโทษในการทำให้เกิดความกลัว หรือความตกใจโดย ขู่เช็ญ... ..	102
3.3	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	102
3.3.1	สาระสำคัญของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด	102
3.3.2	วิเคราะห์ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด กับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	105
3.4	พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560	107
3.4.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560.....	107
3.4.2	วิเคราะห์ข้อจำกัดของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 กับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก.....	111
3.5	พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545	112
3.5.1	สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545.....	112

3.5.1.1 คำนิยาม.....	113
3.5.1.2 การจัดการศึกษา และมาตรการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กผ่านระบบการศึกษา.....	114
3.5.2 วิเคราะห์ข้อจำกัดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 กับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก.....	117
3.6 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและมาตรการป้องกันนักเรียน นักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายกัน.....	118
3.6.1 สาระสำคัญของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและมาตรการป้องกันนักเรียน นักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายกัน	118
3.6.2 วิเคราะห์ข้อจำกัดของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและมาตรการป้องกันนักเรียน นักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันกับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก.....	119
3.7 ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556	120
3.7.1 สาระสำคัญของข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ..	121
3.7.2 วิเคราะห์ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 กับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	122
3.8 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565.....	123
3.8.1 สาระสำคัญของประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565	123
3.8.2 วิเคราะห์ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565กับการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	125
บทที่ 4 กฎหมายการศึกษา สถาบันการศึกษา กฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็กในสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษา.....	139
4.1 แนวทาง และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องเด็กจากการข่มเหงรังแก.....	139

4.1.1	แนวทางขององค์การสหประชาชาติ และองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ	139
4.1.2	แนวทางของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1989	142
4.1.2.1	หลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1989	142
4.1.2.2	อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1989 กับแนวทางการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	144
4.2	กฎหมายการศึกษา สถาบันการศึกษา กฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการป้องกันเด็กจากการข่มเหงรังแกในเด็กในสถานศึกษาของประเทศที่เลือกศึกษา.....	147
4.2.1	ประเทศญี่ปุ่น	147
4.2.1.1	สถานการณ์ของการข่มเหงรังแก	147
4.2.1.2	มาตรการกฎหมายการศึกษาเพื่อคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	148
4.2.1.3	การข่มเหงรังแกกับความรับผิดชอบละเมิด	163
4.2.1.4	การข่มเหงรังแกกับการประกันภัย	165
4.2.2	ประเทศฟิลิปปินส์.....	166
4.2.2.1	สถานการณ์ของการข่มเหงรังแก	166
4.2.2.2	ความเป็นมาของมาตรการกฎหมายการศึกษาเพื่อคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก.....	167
4.2.2.3	คำนิยามของการข่มเหงรังแก	168
4.2.2.4	มาตรการการคุ้มครองเด็กจากการข่มเหงรังแก	169
4.2.2.5	ผู้รับผิดชอบ.....	171
4.2.2.6	มาตรการเยียวยาเด็ก.....	171
4.2.2.7	บทลงโทษเด็กที่กระทำการข่มเหงรังแก	171
4.2.2.8	การตรวจสอบจากภาครัฐ	172
4.2.2.9	สภาพบังคับของกฎหมายในกรณีที่โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย	172
4.2.3	สหราชอาณาจักร	175
4.2.3.1	สถานการณ์ของการข่มเหงรังแก	176

4.2.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	177
4.2.3.3 กฎ Keeping Children Safe in Education September 2016	179
4.2.3.4 แนวทางภายใต้กฎ Keeping Children Safe in Education September 2016	186
4.2.3.5 ตัวอย่างองค์การการกุศลกับการแก้ไขปัญหาการข่มเหงรังแก.....	198
บทที่ 5 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายการศึกษาและสถานศึกษาในการป้องกันเด็ก จากการข่มเหงรังแก.....	200
5.1 คำนิยามของคำว่า การข่มเหงรังแก	200
5.2 มาตรการแก้ไขปัญหาการข่มเหงรังแกในเด็ก	203
5.2.1 ความเหมาะสมของการใช้มาตรการทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับ ปัญหาการข่มเหงรังแกในเด็ก.....	203
5.2.2 มาตรการตามกฎหมายการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการข่มเหงรังแก	205
5.2.2.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบ	205
5.2.2.2 การมีส่วนร่วมและผู้รับผิดชอบ	207
5.2.2.3 ขอบเขตของการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายการศึกษา	210
5.2.2.4 ลักษณะมาตรการในการแก้ไขปัญหาการข่มเหงรังแกเด็ก.....	211
5.2.2.5 บทลงโทษเด็กที่กระทำการข่มเหงรังแก	238
5.2.2.6 มาตรการเยียวยาเด็ก.....	240
5.3 การสร้างความตระหนักต่อบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์การข่มเหงรังแก	241
5.4 การสนับสนุนจากภาครัฐ.....	242
5.5 การตรวจสอบจากภาครัฐ	242
5.6 บทลงโทษนักเรียนที่กระทำการข่มเหงรังแก	243
5.7 ความรับผิดชอบทางแพ่งกับการข่มเหงรังแก	244
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	248
6.1 บทสรุป.....	248
6.2 ข้อเสนอแนะ	248

6.2.1 การจัดทำประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบาย และมาตรการป้องกันการช้หมเห่งรังแกระหว่างเด็กในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	249
6.2.1.1 คำนิยามคำว่า การช้หมเห่งรังแกระหว่างเด็ก.....	249
6.2.1.2 ขอบเขตพื้นที่ของการบังคับใช้มาตรการ.....	249
6.2.1.3 ผู้รับผิดชอบ.....	249
6.2.1.4 การดำเนินการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.)	250
6.2.1.5 การดำเนินการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	250
6.2.2 ความรับผิดชอบพ่วงกับการช้หมเห่งรังแกระหว่างเด็ก.....	253
6.2.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	254
6.2.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	254
6.2.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	255
บรรณานุกรม.....	256
ภาคผนวก.....	276
ภาคผนวก ก ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย.....	277
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก	279

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	กฎหมายการศึกษากับการแก้ไขปัญหาคาการข่มเหงรังแกเด็กของประเทศญี่ปุ่น... 159
ตารางที่ 2	กฎหมายการศึกษากับการแก้ไขปัญหาคาการข่มเหงรังแกเด็กของประเทศฟิลิปปินส์ 173
ตารางที่ 3	กฎหมายการศึกษากับการแก้ไขปัญหาคาการข่มเหงรังแกเด็กของสหราชอาณาจักร 195
ตารางที่ 4	แนวทางและบทบัญญัติเกี่ยวกับลักษณะมาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาคาการข่มเหง รังแกเด็กตามแนวทางระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ 212

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพที่ 2	โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ สพฐ.....	206

